

BELGIE-BELGIQUE

PB

8900 IEPER I

3/8/36

afgiftekantoor Ieper

VVJ hernieuwt lidmaatschappen 2008 !

Nieuwe regeling voor journalisten die de trein nemen

Schnabbelende journalisten: waar ligt de grens ?

Herman Welter gaat met pensioen

Steven Decraene ging een pintje drinken

En Citi en Dexia lanceren hun persprijscampagnes 2008

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

16 november 2007 - nummer 108 - Verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

Journalistic Excellence Award

[editie 2008]

De Citi Prijs voor Journalistiek Talent

beloont jaarlijks economisch/financiële journalisten.

De winnaars worden uitgenodigd op een internationaal seminar aan de Columbia University, NY, USA.

Daar krijg je de kans om deel te nemen aan gesprekken en workshops met vooraanstaande academici en beleidsmakers.

Verder worden verschillende bezoeken georganiseerd aan instellingen zoals de New York Stock Exchange, de World Bank, het IMF, Bloomberg Business News en de Federal Reserve. Eén dag is voorzien voor ontmoetingen met top-executives van Citi.

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Drukkerij Deman NV
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

Beste journalist,

Betreft: **Hernieuwing lidmaatschap VVJ / AVBB voor 2008**

Met een nieuw jaar in zicht, hernieuwt de VVJ/AVBB haar lidmaatschappen voor beroepsjournalisten, stagiairs, houders van een T-kaart, persmedewerkers en ereleden. Het ledenaantal van onze beroepsvereniging is de voorbije jaren gestaag omhoog gegaan, en we kunnen alleen maar hopen dat die tendens zich in 2008 voortzet.

De redenen waarom u lid zou blijven dan wel worden, zijn alleszins velerlei.

Voor een uiterst democratische prijs regelen we uw beroepsstatuut (te beginnen met een gevalideerde perskaart of T-kaart) en bezorgen we een lidkaart aan de ereleden en persmedewerkers.

Leden worden verder met raad en daad bijgestaan voor alle professionele vragen en problemen waarmee ze worden geconfronteerd.

Uw lidmaatschap maakt het ons daarnaast mogelijk te blijven opkomen voor structurele verbeteringen van het journalistenstatuut. Dat doen we door te investeren in eigen initiatieven, zoals de nieuwe groepsverzekering voor beroepsaansprakelijkheid en rechtsbijstand, de JAM of de Raad voor de Journalistiek. Maar even goed blijven we actie voeren in de richting van de werkgevers en de politieke en bestuurlijke overheden, dit in functie van zowel performante CAO's en redactiestatuten als wetgeving die journalisten maximaal beschermt.

We zouden het nog vergeten, maar uw lidmaatschap houdt tot slot enkele grote en minder grote materiële voordelen in – een abonnement op dit magazine en de *Journalistenagenda 2008* om maar iets te noemen.

Lid worden in 2008 is eenvoudig: het volstaat het voor u toepasselijke lidgeld (*zie kader hieronder*) op onze rekening te storten met bijgaand overschrijvingsformulier. (Enkel aan de stagiairs vragen we ook het bijgevoegde formulier in te vullen en ons te bezorgen.) En nog dit: beeldjournalisten (fotografen en cameramensen) betalen, om reden van administratieve vereenvoudiging, voortaan hetzelfde lidgeld als redacteuren, en dit rechtstreeks aan de VVJ.

Van zodra we uw betaling ontvangen hebben, bezorgen we u de documenten waar u recht op heeft.

Alvast dank voor het (hernieuwde) vertrouwen, en hartelijke groeten,

Pol Deltour
Nationaal secretaris

Lidgelden VVJ / AVBB 2008

U sluit zich als erkend beroepsjournalist (opnieuw) aan als lid van de VVJ/AVBB (en krijgt hiervoor full service)	lidgeld: € 105
U sluit zich (opnieuw) aan bij de VVJ/AVBB als stagiair-beroepsjournalist	lidgeld: € 75
U sluit zich (opnieuw) aan bij de VVJ/AVBB als houder van een T-kaart	lidgeld: € 60
U sluit zich (opnieuw) aan bij de VVJ als niet-erkend journalist / persmedewerker	lidgeld: € 60
U sluit zich (opnieuw) aan bij de VVJ/AVBB als oud-journalist / erelid	lidgeld: € 55
U sluit zich als erkend beroepsjournalist <u>niet</u> aan bij de VVJ/AVBB maar vraagt langs deze weg wel het validatievignet 2008 voor uw perskaart aan, zonder dat dit evenwel recht geeft op de voordelen van het VVJ/AVBB-lidmaatschap	kost: € 25
U vraagt als <u>niet</u> -lid bovendien het validatievignet 2008 voor uw autopersplaat	extra kost: € 35
U sluit zich als houder van een T-kaart <u>niet</u> aan bij de VVJ/AVBB maar vraagt langs deze weg enkel het validatievignet 2008 voor uw T-kaart	kost: € 15

Te storten op rekeningnummer 210-0319706-46 van de VVJ

UIT DE VVJ

Oproep hernieuwing lidmaatschappen 2008 3

ACTUEEL / SERVICE

Nieuwe kaartregeling NMBS vanaf 2008 5
 Astrid Hanssens nieuwe juriste JAM 5
 Ook in 2008 nooit meer te laat een persconferentie 5
 België nu vijfde in RSF-wereldranglijst persvrijheid 6
 Europese journalisten voeren actie voor goede werkvoorwaarden 6-7
 Nederlands ministerie kraakte computers persbureau 7
 Journalistiek en nevenactiviteiten: waar ligt de grens ? 8-9
 Europese Mensenrechtenhof dekt Jean-Marie Le Pen tegen pers 10
 Van en voor de ereleden 11
 Uitnodigingen voor de beeldjournalisten 11
 Uitnodiging colloquium 5 jaar Raad voor de Journalistiek 12
 Nieuwe AVBB-groepspolis beroepsaansprakelijkheid slaat aan 13

MENSEN

In memoriam Karel Hemmerechts 14
 Herman Welter (GvA) tuft weg uit spoorwegkathedraal 15

DE DEADLINE VOORBIJ

Steven Decraene: reporter, onderzoeker, verteller, sensatiezoeker 18

BOEKEN

17

SCHEEF BEKEKEN

12

ONDER EMBARGO

19

MEDEDELINGEN VAN DERDEN

Citi lanceert prijs voor journalistiek talent 2008 2
 VVOJ nodigt uit op Conferentie Onderzoeksjournalistiek 16
 Dexia lanceert persprijzen 2008 20

NIEUWE PROCEDURE VOOR GRATIS TREINREGELING NMBS

Pol Deltour

Beroepsjournalisten en stagiairs die gebruik maken van gratis treinvervoer, moeten met de komende jaarwisseling rekening houden met een nieuwe procedure om van het voordeel te kunnen genieten. Belangrijk is dat de officiële perskaart of stagiairkaart vanaf Nieuwjaar niet langer zal volstaan als vervoersbewijs. Beroepsjournalisten met een gevalideerde perskaart 2008 en stagiairs met een stagekaart 2008 zullen van het VVJ/AVBB-secretariaat tegen het jaareinde wel een gewaarmerkt aanvraagformulier krijgen, waarmee ze dan aan om het even welk NMBS-loket een treinkaart kunnen afhalen.

Voor die kaart, die tien jaar geldig blijft, zal een maakloon van 4 € 30 worden aangerekend. Vanaf 2009 zullen journalisten met een voor dat jaar gevalideerde perskaart opnieuw van de VVJ/AVBB eenzelfde aanvraagformulier ontvangen, waarmee ze dan voor dat jaar kosteloos een validatiebiljet voor de treinkaart kunnen afhalen.

Voor de journalisten en voor de VVJ/AVBB is de nieuwe regeling ongetwijfeld complexer dan de vorige. Maar voor de NMBS gaat het om een serieuze vereenvoudiging: eenduidige, gewaarmerkte aanvraagformulieren aan de loketten, eenvormige treinkaarten die goed herkenbaar zijn

voor de controleurs op de trein.

Zoals voorheen, kan de journalist met de treinkaart gratis sporen in 2de klas. Wie 1ste klas verkiest, kan aanspraak maken op een 25 procent-tarief.

Minder goed nieuws is dat de NMBS besliste om de gratis treinkaarten voor ereleden van de VVJ/AVBB in te trekken. De spoorwegmaatschappij beroept zich daarbij op het feit dat ze meer dan ooit als commercieel bedrijf wordt afgerekend. In tegenstelling tot actieve journalisten, genieten oud-journalisten vanaf 2008 dan ook niet langer van het treinvoordeel, en dit ondanks langdurig aandringen van de AVBB. Ter compensatie besliste de VVJ om haar lidgeld voor ereleden enigszins te verlagen. Overigens schroefde de NMBS ook het treinvoordeel voor de directies van de mediahuizen met de helft terug.

Voor gratis vervoer bij De Lijn verandert er qua procedure niets. Wie een gratis netabonnement wil, stuurt een kopie van zijn gevalideerde beroepskaart of nieuwe stagiairkaart en een kopie van de identiteitskaart naar de dienst Abonnementen van De Lijn in zijn provincie. Meer info op www.delijn.be. Maar door het wegvallen van het NMBS-voordeel voor ereleden valt voor hen ook het voordeel bij De Lijn weg.

ASTRID HANSSENS NIEUWE JURISTE BIJ DE JAM

Bij de JAM is sinds 1 oktober Astrid Hanssens aan de slag als nieuwe juridisch adviseur. Zij vervangt Katrien Van Eenoo, die vertrok naar *Studio 100*. Astrid Hanssens heeft enkele jaren balie achter de rug en is gespecialiseerd in intellectuele eigendomsrechten.

De JAM-juriste is voor alle leden bereikbaar om hulp te bieden, bijvoorbeeld bij de ondertekening van contracten of bij het aanvechten van inbreuken op het auteursrecht. Zij volgt tevens de gerechtelijke procedures op die zich opdringen. Daarnaast staat ze directeur Frans Wauters bij in de onderhandelingen met uitgevers, omroepdirecties, Reprobel of Auvibel.

Astrid Hanssens ziet in de verdediging van de auteursrechten van journalisten een mooie uitdaging, nu uitgevers almaar meer gebruik maken van multimedia zoals internetsites of nieuws op gsm. "Voor dat hergebruik moet de journalist vergoed worden. Belangrijk is dan ook om voor zoveel mogelijk journalisten goede contracten af te sluiten met hun uitgevers."

Ook een doorlichting van het koninklijk besluit op het leenrecht staat op de agenda, met de bedoeling bij de bevoegde minister de gepaste wijzigingen aan te kaarten. Verder zullen ook de internationale ontwikkelingen in verband met auteursrecht en journalistiek op de voet moeten worden gevolgd. (PD)

juriste@sajam.be

OOK IN 2008 NOOIT MEER TE LAAT OP EEN PERSCONFERENTIE !

De VVJ-Journalistenagenda 2008 rolt op dit eigenste moment van de pers. Alle beroepsjournalisten, stagiairs, houders van een T-kaart, persmedewerkers en ereleden die VVJ-lidgeld betaalden voor 2007, krijgen er straks een in de brievenbus gestopt. Ook wie in 2008 nog toetreedt tot de vereniging, kan een exemplaar krijgen – althans zolang de voorraad strekt. De agenda is niet in de handel verkrijgbaar.

Zoals de drie vorige edities, bevat de VVJ-Journalistenagenda 2008

• door het 'tafelmaat' voldoende schrijf-

ruimte (niet onbelangrijk voor journalisten);
• heel wat nuttige informatie, waaronder wetteksten, deontologische codes, fiches van de Vlaamse nieuwsmedia, contactgegevens van journalistenverenigingen en -vertegenwoordigers;
• per kalenderdag: zowel actuele als historische, en zowel nice- als need-to-know informatie;
• per kalenderweek: een paar quotes om eens lekker te laten bezinken.

Alle andere agenda's voor 2008 die u worden aangeboden, weigert u dus beleefd (laat staan dat u ervoor betaalt). Van ons krijgt u waarlijk een veel betere.

BELGIE NU VIJFDE OP WERELDRANGLIJST PERSVRIJHEID REPORTERS SANS FRONTIERES

Pol Deltour

België is opgeklommen tot de vijfde plaats op de wereldranglijst van de persvrijheid die Reporters sans Frontières (RSF) jaarlijks opmaakt.

Sinds enkele jaren is België aan een stille klim op die wereldranglijst bezig. In 2004 stond ons land nog 22ste, in 2005 18de, en in 2006 14de. De vier landen die ons dit jaar voorgaan zijn IJsland, Noorwegen, Estland en Slovaakse. België staat vijfde samen met Finland en Zweden. De noordelijke Europese landen zijn traditioneel zeer goed vertegenwoordigd in de kop van de RSF-lijst. RSF hanteert een vijftigtal criteria om zijn ranglijst op te maken. Die hebben te maken met zowel het wettelijke als het economische kader waarin journalisten moeten werken. Bijzondere aandacht wordt besteed aan individuele aanslagen op de vrijheid van journalisten of media, van moorden tot morele druk. RSF merkt overigens op dat naast 'klassieke' journalisten ook bloggers almaar vaker het voorwerp uitmaken van censuur. De ranglijst 2007 werd opgemaakt op basis van de situatie tussen 1 september 2006 en 1 september 2007.

Dat België goed scoort in de ranglijst, heeft te maken met het feit dat ons land op de diverse criteria goed scoort.

Maar even goed speelt mee dat andere landen op een of meer vlakken een terugval lieten noteren. Zo zakte Nederland van de eerste naar de 12de plaats door aanhoudende problemen op het vlak van het journalistieke bronnengeheim. Met name de vervolging van twee Parool-journalisten die weigerden hun vertrouwelijke informanten bekend te maken, kostte Nederland punten. Frankrijk (31ste plaats) dan weer moet punten inleveren

door de toenemende concentratie in de mediasector die de onafhankelijkheid van redacties zwaar op de helling zet. Ook de verstrengeling tussen politiek en media-eigenaars speelt de persvrijheid in Frankrijk parten. Alle EU-landen staan in de top-vijftig, behalve Bulgarije (51ste) en Polen (56ste). Nog enkele opvallende resultaten: de VS staan 48ste, Rusland pas 144ste en China 163ste. De ranglijst wordt afgesloten door Birma, Cuba, Iran, Turkmenistan, Noord-Korea en (als laatste op 169) Eritrea.

www.rsf.org

EUROPESE JOURNALISTEN OP DE BRES VOOR KWALITEITSPERS

Luc Vanheerentals

In vele Europese landen hebben journalisten op initiatief van de Europese Federatie van Journalisten (EFJ) op 5 november actie gevoerd tegen ontwikkelingen die de kwaliteit van de journalistiek bedreigen. Onder het motto 'Stand up for journalism' werd opgeroepen in te gaan tegen economische en politieke druk, commercialisering van informatie, onzekere werkomstandigheden, schending van het bronnengeheim en dies meer.

Her en der werd het werk gedurende 5 minuten neergelegd, petitie werden verspreid, er werd betoogd, gedebatteerd.... De Belgische journalistenvereniging (AVBB/VVJ) deelde in zowel het Belgisch als het Europees parlement een vier bladzijden tellende tabloid uit met op de cover enkele fictieve schandalen. De ludieke actie was bedoeld als vingerwijzing dat pulpjournalistiek de regel dreigt te worden als geen aandacht wordt besteed aan behoorlijke werkomstandigheden voor alle journalisten.

"Voor het eerst willen journalisten doorheen heel Europa uiting geven aan hun bezorgdheid over de toekomst van de media en de kwaliteit van hun werk", zei secretaris-generaal Aidan White van de EFJ tijdens een pannelgesprek in Brussel. Een belangrijk probleem in dat verband is de toename van

het aantal repressieve overheidstussenkomsten, niet enkel in Oost-Europese landen, maar ook in landen die van oudsher democratisch zijn. "In naam van de veiligheid worden meer en meer telefoons van journalisten afgetapt, stuurt men spionnen naar redacties en dwingt men journalisten informatiebronnen te onthullen teneinde te weten met wie ze contact hebben. Hierdoor wordt een atmosfeer gecreëerd die onafhankelijke journalistiek belemmert", aldus White.

Thomas Hammerberg, ex-journalist en thans commissaris voor de Mensenrechten bij de Europese Raad, beaamde. Bij de veiligheidsmaatregelen die overall werden genomen na 11/9, zo betreunde Hammerberg, is er maar weinig aandacht uitgegaan naar het thema mediavrijheid. Vooral in enkele

Oost-Europese landen zijn de problemen acuut. Zo is in Azerbeidjan onlangs nog een journalist-uitgever veroordeeld tot 8,5 jaar cel voor stukken die 'belastend' waren voor de overheid. EFJ-secretaris-generaal White: "In vele Oost-Europese landen is de vrijheid van expressie uit het Europees Verdrag voor de Mensenrechten nog niet wettelijk geregeld. Op deze vrijheid gelden wel degelijk beperkingen, zoals het verbod om aan te zetten tot haat of geweld, maar in landen zoals Turkije worden die uitzonderingen door rechters wel zeer breed geïnterpreteerd."

Precaire arbeidsstatuten

Niet alleen repressieve overheidsinstanties bedreigen de kwaliteit van de journalistiek. Ook de economische evolutie in de sector speelt een rol. Aidan White: "De ontwikkelingen in de mediawereld hebben de mediabonzen overal doen vrezen voor de winstgevendheid van hun bedrijf. Het gevolg is dat zowat elke journalist in Europa de afgelopen jaren geconfronteerd is geweest met besparingen op zijn redactie. Duizenden afgestudeerden kunnen hierdoor geen job meer vinden in de media en het aantal mensen in een precair statuut – freelancers, valse zelfstandigen en interimarissen – neemt sterk toe. Nooit voorheen heeft er zich een crisis van die omvang voorgedaan in de media. Dit is werkelijk een crisis te ver."

Leigh Philips van de Britse National Union of Journalist (NUJ) ziet het net zo. "Er dienen zich steeds meer jonge journalisten aan die bereid zijn tegen zeer lage lonen of vergoedingen aan de slag te gaan. Er wordt ook meer een beroep gedaan op interims die voor enkele maanden in dienst worden genomen of freelancers die zonder meer aan de deur gezet kunnen worden. Daarbij komt dat bedrijfsleiders er duidelijk op uit zijn om de commerciële en redactionele afdelingen meer te laten samenwerken. Maar hoe onzekerder het statuut, hoe minder geneigd journalisten zullen zijn om de ethische codes inzake evenwichtige en neutrale verslaggeving op te volgen. Dit heeft enorme implicaties voor de democratie."

En ook België en Vlaanderen ontsnappen niet aan de tendens. Pol Deltour, nationaal secretaris van de VVJ/AVBB: "Ook bij ons heeft de opkomst van de nieuwe media geleid tot paniecreacties bij uitgevers, met herstructureringen, saneringen

en concentraties tot gevolg. De mediahuizen moeten echt gaan beseffen dat de enige manier om te overleven in de informatie-explosie erin bestaat om te blijven investeren in redactionele inhoud. En dus in bekwame, gevormde, goed betaalde en onafhankelijke journalisten." Volgens Deltour wordt in de plaats daarvan nog te snel gegrepen naar besparingen door oudere journalisten aan de kant te zetten, terwijl nieuwe mensen worden aangetrokken in minder goede arbeidsstatuten. "Onze allereerste bekommernis gaat momenteel uit naar journalisten met preciaire statuten, zoals de freelancers en interims. Essentieel is dat journalisten maar echte kwaliteit kunnen leveren wanneer ze een minimum aan werkzekerheid hebben en behoorlijk worden vergoed."

Macht van de lobby's

Ook Lorenzo Consoli, voorzitter van de Association de la Presse Internationale (API) die de belangen van de buitenlandse journalisten actief in België behartigt, ziet problemen. Hij wees op tendenzen om de rol van de journalist als waakhond van de democratie te ondermijnen. "Een van de meest opvallende evoluties in Brussel is de groeiende macht van de lobby's bij de Europese Commissie. Die hebben vaak al in een zeer vroeg stadium van de besluitvorming hun mannetje zitten bij de beleidsvoerders, en houden in bepaalde gevallen zelfs de pen vast. Als journalist moet je daar voortdurend waakzaam voor zijn, ook al wordt dat door manipulaties tijdens persconferenties verre van makkelijk gemaakt."

Wat te doen? Aidan White (EFJ) pleit voor een nieuwe dialoog tussen journalisten, de overheid en de uitgevers over de toekomst van de journalistiek. "We zijn niet voor de confrontatie, maar hebben nood aan een nieuwe democratie in de mediastructuur." Leigh Philips (NUJ) eist "een Berlijnse muur" tussen redacties en de commerciële afdeling van het mediabedrijf en een goed sociaal statuut voor eenieder die in de journalistiek aan de slag is. Europees commissaris Hammerberg vroeg dat het wettelijk onmogelijk zou gemaakt worden dat journalisten nog opgesloten worden voor dingen die ze publiceren en pleitte als alternatief voor de burgerlijke afhandeling van conflicten en een goede zelfregulering binnen de mediasector zelf.

NEDERLANDS MINISTERIE KRAAKTE COMPUTERS PERSBUREAU

De mediawereld in Nederland staat in rep en roer nadat begin november bekend raakte dat twee medewerkers van de persdienst van het Ministerie van Sociale Zaken gedurende een jaar hebben ingebroken in computers van de Geassocieerde Pers Diensten (GPD). Dat persbureau levert artikelen aan veel regionale kranten. De twee ambtenaren bekeken clandestien stukken die GPD aan de kranten aanbood en interne agenda's. Het gaat om twee oud-journalisten van de GPD, die gebruik maakten van het wachtwoord van een GPD-werknemer. Beiden zijn door het ministerie op non-actief gezet. De recherche onderzoekt de zaak.

Aan de hand van de illegaal verkregen informatie poogde de chef van de woordvoerders van het ministerie tot twee keer toe de GPD-redactie te bewegen correcties aan te brengen aan stukken die waren aangeboden aan de kranten. De eerste keer gebeurde dat op 19 oktober met een artikel over het ontslagrecht, een politiek gevoelig onderwerp in Nederland. Enkele dagen later ging het over een portret van minister van Sociale Zaken Piet Hein Donner.

De verontwaardiging is groot. De Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) reageerde verontrust. "Het gaat om meer dan het uit de bocht vliegen van een afdeling voorlichting, het is een inbreuk op de principes van de rechtsstaat. Een redactie moet veilig en vertrouwd terrein zijn. Als de overheid stelselmatig inbreekt ben je je positie als journalist kwijt", aldus de NVJ. Voor RTL-hoofdredeacteur Harm Taselaar lijkt Nederland wel "de voormalige Sovjet-Unie". ANP-adjunct-hoofdredeacteur Hella Liefing pleitte voor een gezamenlijk beleid van de Nederlandse media "tegen de aantasting van de persvrijheid". (LV)

JOURNALISTIEK EN NEVENACTIVITEITEN: INTEGRITEIT ALS ULTIEME TOETSSTEEN

Hoever kunnen journalisten gaan in het ontplooiën van nevenactiviteiten naast hun journalistenjob? De discussies laiden de voorbije jaren herhaaldelijk en hoog op. Niks nevenactiviteiten, zeggen sommigen, want de onafhankelijkheid van de journalist moet ten allen tijde worden gevrijwaard. Met nevenactiviteiten is in principe niets mis, zeggen anderen, ook al omdat het vele collega's toelaat het hoofd financieel boven water te houden. Het debat wordt bemoeilijkt doordat er op diverse niveau's antwoorden worden aangereikt voor het vraagstuk. Dat belet niet dat er toch enkele lijnen kunnen worden getrokken.

Pol Deltour

1. De wet van 1963 voor beroepsjournalisten

Voor journalisten met het officiële statuut van beroepsjournalist geldt een wettelijke bepaling in verband met nevenactiviteiten. Volgens artikel 1 van de wet van 30 december 1963 kunnen erkende beroepsjournalisten hun statuut niet combineren met 'handeldrijven' en zeker niet met een 'reclame-activiteit'. De filosofie van de wet is duidelijk: journalisten met het statuut van beroepsjournalist krijgen belangrijke faciliteiten (een officiële perskaart, materiële voordelen en een aanvullend pensioen ondermeer), maar daar staat iets tegenover: ze moeten hun journalistieke job uitoefenen met de gepaste onafhankelijkheid. Vandaar dat cummulverbod met commerciële nevenactiviteiten. Wie journalistiek actief is kan welteverstaan altijd ook daarnaast de commerciële toer opgaan, maar moet dan wel afzien van het beschermde statuut van beroepsjournalist. Wie erkend is als beroepsjournalist en alsnog commerciële nevenactiviteiten ontplooit, riskeert door de Erkenningscommissie voor beroepsjournalisten te worden opgeroepen en daar zijn perskaart te moeten inleveren.

Blijft over de vraag wat de Erkenningscommissie vandaag onder (verboden) commerciële nevenactiviteiten verstaat. Duidelijk is alvast dat het zowel om opdrachten van private entiteiten als van openbare instanties kan gaan. Toch trekt de Erkenningscommissie vandaag een lijn tussen wat 'occasionele' en 'structurele' werkzaamheden kunnen worden genoemd. Zo wordt er niet gestruikeld over een redacteur die mee de biografie van een politicus op papier zet, of over een fotograaf die de beelden voor een bedrijfsboek levert. Of in de woorden van Raymond De Craecker, voorzitter van de commissie: "Waar het om gaat is dat een (beroeps)journalist niet in duidelijke opdracht werkt van bedrijven of instellingen, zeker als het om public relations- of reclamebureaus gaat. Dat juist heeft de wetgever willen vermijden: een verbondenheid die de journalistieke vrijheid en zelfstandigheid in het gedrang brengt."

2. De adviezen van de Raad voor de Journalistiek

Er is, los van de wettelijke invalshoek, ook een beroepsethische benadering mogelijk. De Vlaamse Raad voor de Journalistiek sprak zich totnogtoe twee keer uit over de deontologische oirbaarheid van de combinatie van journalistiek met ander werk. Het eerste geval ging over een journalist die tegelijk actief is als (vrijwillig) brandweerman. De Raad oordeelde op 9 december 2004 dat er hiertegen geen principiële beletsel is, wat niet belet dat die journalist dan wel ook aan regels in verband met bijvoorbeeld het beroepsgeheim gebonden kan zijn.

Het tweede advies kwam er op vraag van de VVJ na een mediastormpje rond VRT-journalist Sigfried Bracke. Hij had op vraag van het Vlaams Belang een debat gemodereerd, en vele collega's oordeelden dat een grens was overschreden. De Raad voor de Journalistiek nuanceerde dat: de beroepsethiek belet niet dat journalisten debatten modereren, interviews afnemen of lezingen geven buiten hun gebruikelijke journalistieke activiteit, zolang ze daarmee hun onafhankelijkheid en die van hun redactie niet in het gedrang brengen. Waarmee de Raad eigenlijk op zijn niveau invulling gaf aan de filosofie die ook de wet van 1963 kenmerkt. Belangrijk is wel dat volgens de Raad elke redactie deze regel verder kan verfijnen.

3. Bedrijfseigen regelingen

Diverse redacties hebben eigen regelingen uitgewerkt voor de nevenactiviteiten van hun journalisten. Die voegen doorgaans twee belangrijke elementen toe aan de kwestie. Om te beginnen mag de journalist door zijn nevenactiviteiten geen enkel nadeel berokken aan zijn nieuwsmedium. En twee: ongeacht om welke nevenactiviteit het gaat, moet de journalist die vooraf aanmelden bij zijn hoofdredactie.

Vrij gedetailleerd is bijvoorbeeld de regeling in de Deontologische Code van de VRT. Zo moet een VRT-personeelslid aan de directie openheid van zaken geven over zowel beoogde als bestaande verbintenissen met derden "die een behoorlijke uitoefening van de functie of de goede werking van de dienst in de weg kunnen staan". Medewerking aan kranten of tijdschriften kan, op voorwaarde dat opiniëring duidelijk wordt onderscheiden van informatie en duiding. Mediatraining aan buitenstaanders dan weer is verboden behalve in het kader van opleidingssessies die de VRT zelf organiseert. Specifiek voor nevenactiviteiten in de politieke sfeer gelden bijzondere regels van terughoudendheid en zelfs onverenigbaarheid.

VTM – ander voorbeeld – zit op dezelfde lijn, zij het met een veel beperktere gedragscode. De meeste journalisten herinneren er zich wel dat de directeur Informatie ooit een e-mail rondstuurde met de boodschap dat 'alle nevenactiviteiten van journalisten aan hem moeten worden gemeld'. Maar echt formeel en duidelijk was dat allemaal niet.

4. Het eigen journalistieke geweten

Uit al het voorgaande blijkt een ding: belangrijk is ook hoe de journalist zelf erover denkt. Of een nevenactiviteit geoorloofd is of niet, hangt immers mede af van de mate waarin die klus zijn integriteit in het gedrag kan brengen. Is dat niet het geval – bijvoorbeeld omdat de nevenactiviteit in de verte niets te maken heeft met de eigenlijke journalistieke activiteit – dan valt een cumulatie ongetwijfeld te verdedigen. Maar zelfs wanneer een journalist gaat bijklussen in zijn eigen werkomgeving (precies als expert wordt hij vaak gevraagd) hoeft zo'n opdracht nog hoegenaamd geen hypotheek te leggen op de onafhankelijke uitoefening van zijn hoofdactiviteit. Om die reden houden vele journalisten niet van de verplichting om alles wat ze 'bijdoen' vooraf aan te melden bij hun chefs. Alsof we zelf niet groot en wijs genoeg zijn om te weten wat kan en niet...

Argumenten contra schnabbelen ...

Dat bijklussen voor derden de onafhankelijkheid van journalisten in het gedrag kan brengen, is onderhand gekend als argument om het aan banden te leggen. En jawel: niks menselijks is ook journalisten vreemd. Wie dus betaalde mediatraining mag geven aan een politieke partij, zal op radio of tv mogelijk de neiging onderdrukken om de kritische vragen te stellen die van een journalist mogen worden verwacht. Wie op factuur de biografie van een bedrijfsleider mag schrijven, zal in de krant mogelijk in de verleiding komen diens firma wat welwillende aandacht te geven. Hoofdredeacteurs en mediadirecteuren voegen daar vaak argumenten aan toe, zij het dat die meer met bedrijfslogica dan met journalistieke principes te maken hebben. Gevreesd wordt dan dat bijklussen wel eens ten koste zou kunnen gaan van de hoofdjob van de journalist, of dat het mediabedrijf dreigt geassocieerd te worden met diens nevenengagement.

... maar ook pro

Toch zijn er ook argumenten om soepeler met een combinatieverbod om te gaan. Het eerste is dat een nevenactiviteit geen hypotheek hoeft te leggen op de integriteit van de journalist – zeker niet wanneer die activiteit zich buiten zijn klassieke werkkterrein situeert. Journalisten worden overigens niet voor niks door buitenstaanders voor allerlei opdrachten gevraagd: zij beschikken nu eenmaal over vaardigheden en expertise die bij andere professionals minder ontwikkeld zijn. Daarbij komt dat ook de journalist zelf meer dan eens baat kan hebben bij een nevenopdracht, al was het maar omdat dit zijn blikveld kan verruimen of hem aan nieuwe contacten kan helpen.

Een laatste argument voor 'het recht op bijverdienen' heeft te maken met bittere noodzaak: voor met name veel freelancejournalisten gaat het om de enige mogelijkheid om hun journalistieke winkel draaiende te houden. Bij gebrek aan voldoende en voldoende betaald journalistiek werk, zijn zij ronduit gedwongen om met behulp van alternatieve inkomsten te blijven rondkomen. Op die manier kan bijklussen zelfs worden gezien als voorwaarde voor het vrijwaren van professionele journalistiek.

Enkele concrete gevallen

Ongetwijfeld is er nog een element dat in de boordeling moet worden betrokken, en dat is de aard van de nevenactiviteit zelf. Een (onvolledig) overzicht, en hoe ermee om te gaan.

Meewerken aan andere media. Is een vorm van bijklussen die in deze multimediale tijden meer en meer voorkomt. Wordt door de eigen hiërarchie zelfs bevorderd als het om media van hetzelfde moederhuis gaat, wordt veelal verboden als het om concurrerende media gaat.

Debatten modereren, congressen voorzitten. Als occasionele activiteit moet dit zeker kunnen. Wel steeds vermijden van op de vaste payroll van een bedrijf of instelling te gaan staan.

Lesgeven, lezingen geven. Lesgeven, althans aan een autonome opleidingsinstelling, stelt geen problemen, zelfs wanneer het een structureel karakter aanneemt. Occasionele lezingen kunnen evengoed, in opdracht van wie dan ook (zij het dat de inhoud doorgaans wel verenigbaar zal moeten zijn met de redactionele lijn van de hoofdjob).

Mediatraining geven. Is een toch wel bijzondere vorm van vorming, die een bijzonder ethisch probleem stelt aangezien men zijn publiek aanleert hoe om te gaan met journalisten. Komt in zekere mate neer op het aanleren van trucs om journalisten om de tuin te leiden. Is in principe niet verenigbaar met de journalistieke ethiek, en wordt dan ook op veel redacties verboden.

Een boek schrijven, een eigen fotoboek uitgeven. Stelt geen problemen, althans wanneer dit bij een professionele uitgeverij tegen een auteursloon gebeurt. Zo kunnen journalisten zich voor de afwisseling ook op fictie storten in de vorm van een roman, dichtbundel of thriller.

Een biografie-in-opdracht schrijven, leveren van foto's voor een publicatie van derden. Zolang het om occasionele opdrachten gaat die de onafhankelijkheid niet in het gedrag brengen, toegelaten. Vermijden dat dit gebeurt in het kader van een structurele samenwerking.

Een eigen opinieblad beginnen. Ligt zeer delicaat, zeker wanneer veel belang wordt gehecht aan de neutraliteit van de journalist in het betrokken domein. Is de reden waarom de VRT-hoofdredeactie Paul D'Hoore liefst niet in vaste dienst hield als beursreporter toen hij (overigens onaangemeld) met zijn beleggingsadviesbrief begon.

Promotieteksten schrijven, reclamecampagnes voeren. Is voor erkende beroepsjournalisten absoluut verboden (wet van 1963). Reclamecampagnes voor het eigen medium zijn wel toegelaten, maar dan niet in de hoedanigheid van erkend beroepsjournalist, wel in die van (evengoed erkend) directeur. Stelt ook niet-erkende journalisten voor ernstige beroepsethische problemen.

Een (betaald) politiek of bestuursmandaat. In principe staat het elke journalist vrij een politiek of ander lidmaatschap aan te houden en zich als zodanig te engageren, zij het met de gepaste terughoudendheid. Zo is er maar weinig tegen dat bijvoorbeeld een sportjournalist zetelt in een gemeenteraad. Net zoals een Wetstraatverslaggever tevens bestuurder kan zijn van een voetbalclub. Maar een politiek journalist die een kamerzetel of schepenmandaat bekleedt – of daar zelfs nog maar voor opkomt – valt niet te verdedigen, netzomin als de voetbalverslaggever die deel gaat uitmaken van het bestuur van de KBVB.

Voor loontrekkende journalisten die bijklussen tot slot nog dit. Dat bijklussen zal sociaalrechtelijk onvermijdelijk de vorm aannemen van een 'zelfstandige activiteit in nevenberoep'. En in principe moeten op de inkomsten daaruit sociale bijdragen worden betaald. Het punt is dat zelfstandige journalisten in bijberoep genieten van een vrijstelling voor die bijdragen, althans wanneer het gaat om echt journalistiek werk (artikel 5 KB nr. 38 van 27 juli 1967). Fiscaal gezien moeten de inkomsten uit de nevenactiviteiten wel degelijk aangegeven worden, als beroepsinkomsten bovendien (niet als occasionele inkomsten), en dienen er de gepaste belastingen te worden op betaald.

HOF MENSENRECHTEN DEKT VEROOORDELING PERS VOOR 'LASTER' JEAN-MARIE LE PEN

Dirk Voorhoof (UGent)

In een meer dan opmerkelijk arrest heeft het Europese Mensenrechtenhof de klacht verworpen van een schrijver, uitgever en hoofdredacteur die in Frankrijk waren veroordeeld voor laster. In een boek en later in de krant *Libération* was scherpe kritiek geuit op de extreemrechtse politicus Jean-Marie Le Pen en op de gevolgen van zijn hatelijk discours. Met zijn arrest schiet het Europese Mensenrechtenhof zich lelijk in de voet.

In 1995 schreef Mathieu Lindon een novelle onder de titel *'Le Procès de Jean-Marie Le Pen'*. Het boek, deels gebaseerd op waar gebeurde feiten, verhaalt over het proces tegen een militant van het Front National die een racistische moord pleegde, Ronald Blistier. In het boek vraagt de (fictieve) advocaat Pierre Mine zich af hoe extreem-rechts en racisme kunnen worden bestreden en in hoeverre de voorzitter van het Front National verantwoordelijkheid draagt voor de moord. Na een klacht van Le Pen werden in 1999 zowel de auteur als de uitgever van het boek veroordeeld wegens laster.

In reactie op die veroordeling publiceerde *Libération* een petitie, ondertekend door 97 schrijvers, als protest tegen de veroordeling die als een aanslag werd beschouwd op de literaire vrijheid en op de vrijheid van het politieke debat. De petitie citeerde, met verwijzing naar het vonnis, ook enkele van de gewraakte passages uit het boek. Korte tijd later werd Serge July, de hoofdredacteur van *Libération*, op zijn beurt veroordeeld wegens laster. De veroordelingen werden bevestigd door het hof van beroep van Parijs en cassatieberoep werd afgewezen. De schrijver van het boek, de uitgever en Serge July trokken met hun verontwaardiging naar Straatsburg. Daar werd de zaak wegens haar delicaat en principieel karakter meteen doorverwezen naar de Grote Kamer van 17 rechters.

Al Capone, racist, vampier

Het Europees Hof in Straatsburg is nu tot de conclusie gekomen dat de Franse rechtscolleges terecht de schrijver, uitgever en hoofdredacteur hebben veroordeeld wegens laster. Het Hof wijst erop dat de lasterlijke passages niet zomaar in de mond zijn gelegd van bepaalde romanpersonages, maar door de auteur van het boek zelf tot centraal thema zijn verwerkt, zonder dat hij afstand heeft genomen van de uitspraken van sommige romanfiguren.

Drie passages in het boek worden lasterlijk bevonden: de vermelding dat Le Pen aan het hoofd staat van een gangsterbende (met een verwijzing naar Al Capone); de stelling dat wat Ronald Blistier gedaan heeft de uitvoering is van het diffuus racisme dat Le Pen al jaren predikt; en de uitspraak dat de voorzitter van het Front National een vampier is die zich laaft aan de verzuring van zijn kiezers, maar ook het bloed lust van zijn tegenstanders.

Hoewel het Hof vertrekt van zijn standaardrechtspraak betreffende de politieke expressievrijheid en ook de nadruk

legt op het belang van de artistieke expressievrijheid, hier in de vorm van een politiek-literair boek, vinden de rechters toch dat de gewraakte passages ontoelaatbaar want lasterlijk zijn. Volgens het EHRM hebben de Franse rechtscolleges een juiste afweging gemaakt. Het Hof benadrukt dat de uitingvrijheid immers ook bepaalde plichten en verantwoordelijkheden met zich meebrengt, zelfs in een verhit politiek debat, en ook ten opzichte van politici die zelf vaak provocerend de polemiek zijn aangegaan. Het Hof vindt dat er wel degelijk limieten zijn aan het lasterlijk schofferen van politici. Volgens het Hof zetten de lasterlijke aantijgingen aan het adres van Le Pen overigens zelf aan tot geweld en haat, wat in een politiek debat ontoelaatbaar is in een democratische samenleving, zelfs ten aanzien van een persoon die zich in een extreme positie bevindt in het politieke spectrum.

Kritische minderheid

Unaniem is de beslissing van het Hof niet. In een opmerkelijke *dissenting opinion* vallen vier rechters fel uit tegen de meerderheidsbeslissing van het Hof. De *dissenters* vinden dat te weinig rekening is gehouden met het feit dat het een roman betreft en dat de lasterlijke kritiek veeleer neerkomt op waardeoordelen over Le Pen, zonder dat het gaat om aantijgingen van precieze feiten. De vier rechters, onder wie de voorzitter van de Grote Kamer, Christos Rozakis, en de Belgische rechter Françoise Tulkens, benadrukken vooral dat het Hof met dit arrest afwijkt van zijn standaardrechtspraak. In het verleden heeft het Hof immers soms heel beledigende kritiek op politici onder de bescherming gebracht van art. 10 EVRM: zo mochten politici gekwalificeerd worden als 'idiot', 'burgemeester-dief', 'politiek immoreel monster', 'neofascist' of 'fascist en laffe anti-semiet', van zodra daar ook maar enige feitelijke basis voor was. En die basis is er ook hier, betogen zij, met verwijzing naar een indrukwekkende bloemlezing van de veroordelingen van Le Pen wegens aanzet tot racisme, vreemdelingenhaat, antisemitisme en fysieke geweldplegingen.

De veroordeling van Serge July vinden de vier rechters van de minderheid al helemaal ongepast: het was immers de taak van de media om het publiek in kennis te stellen van de inhoud van de petitie van 97 schrijvers die uiting gaf aan hun kritiek op de veroordeling wegens laster van Lindon en diens uitgever.

Het arrest is duidelijk een *faux pas* van het Hof. Het brengt een gedurende meer dan twintig jaar zorgvuldig opgebouwde jurisprudentie aan het wankelen. Met dit arrest heeft het EHRM zijn eigen reputatie een enorme dreun gegeven en dreigt het onnoemelijke schade toe te brengen aan de dynamiek die het met eerdere rechtspraak op gang heeft gebracht in tal van landen waar de artistieke en politieke expressievrijheid nog in volle ontwikkeling is.

Hof Mensenrechten, Grote Kamer, 22 oktober 2007, Lindon, Otchakovsky-Laurens en July t. Frankrijk

VAN EN VOOR DE ERELEDEN

IN DE TOMATENSOEP

Jo Hermie

In een vorig nummer werd de ereleden beloofd aanwezig te kunnen zijn op een gezellig samenzijn naar aanleiding van de terugkeer van een gerestaureerd portret van een stichter van de Algemene Belgische Persbond, zijnde de heer Heinzmann-Savino, collega van tijdgenoot Arthur Goemaere, naar wie een Antwerpse straat werd genoemd. Deze bijeenkomst wordt nog wat uitgesteld. Redacteur, tevens actief-gepensioneerde, Aad Van Maanen legt thans de laatste hand aan een brochure die aandacht besteedt aan vermelde persoon en de werking van de journalistenbond in de 19e eeuw. Van zodra deze brochure door een bereidwillige drukker is geproduceerd, wordt het werk van schilder Evarist Carpentier meteen voorgesteld met spijs en drank voor de aanwezigen.

Onze werkgroep is ook bezig met het organiseren van een wijnproefavond voor onze ereleden. Later hier ook meer over!

NU IETS ANDERS... Een fervent verzamelaar vertelde me dat hij onlangs in een kringloopwinkel twee fototoestellen op de kop tikte die ooit eigendom waren van een talentrijk fotograaf, die zo een veertigtal jaren geleden werkte voor twee ter ziele gegane Franstalige kranten, *Le Matin* en *La Metro-pole*, en nadien ook voor *Het Handelsblad* en *De Antwerpse Gids*, allebei ook al verdwenen, die *Het Volk* in Antwerpen voorafgingen. Pierre, die vele jaren geleden overleed, zal wel nooit gedacht hebben dat zijn toestellen nog ooit in een kast van een verzamelaar zouden terechtkomen. Ik herinner me Pierre als een beminnelijk man die op de

middag steevast enkele sherrys ging drinken met de stedelijke notabelen en die mij in de beginjaren '70 heel wat trucs voor het veldwerk meegaf. Pierre was, net als collega Cois Marien, altijd welgekleed. Maatpak, hemd met witte of grijze boord, das en hoed waren de attributen waarmee dagelijks alle reportages tot een goed einde werden gebracht!

OP EEN ZONNIGE DAG kregen we van onze onderscheidene redactiechefs de opdracht ons naar Sint-Katelijne-Waver te begeven. Omdat de tomatenprijs het vereiste niveau niet meer haalde (superoogst, overproductie e.a.) besloot de overheid tonnen tomaten te vernietigen. De toenmalige COO's (nu OCMW), de armeninstellingen, de rusthuizen, gevangenissen zaten door schenkingen overvol. Dus Pierre en Cois er op hun paasbest naar toe! Aan de reusachtige afvalputten probeerden beide collega's de mooiste foto's van de duizenden tomaten te maken. Plotseling echter schoof Pierre uit op de smurrie en dook de afvalput in. Cois schoot zijn collega te hulp maar verloor ook het evenwicht en belandde in de tomatenpulp. Maatpak, hemd en schoenen vol smurrie en terdege naar de knoppen.

De toestellen ondergingen hetzelfde lot. Ikzelf, die even later op de plek van het onheil verscheen, heb dan sito-presto in de tuinbouwveiling een overall en laarzen geleend. Met een kabel en een bereidwillige tractorbestuurder zijn we erin geslaagd de twee onfortuinlijke collega's uit de tomatensoep te redden. Hoeft het hier nog verteld dat er in de hangars van de veiling een stukje afgelachen is toen de drie 'persmuskieten' er aankwamen...

De Vlaamse Vereniging van Beeldjournalisten (VVB)
nodigt al haar leden uit op haar

ALGEMENE LEDENVERGADERING VVB – BFFP

Maandag 26 november 2007 om 19 uur
in de Résidence Palace (Wetstraat 155, 1040 Brussel)

Agenda:

1. Verslag van de werking 2006-2007 door de voorzitter
2. Financieel verslag
3. Vooruitzichten 2007-2008
4. Varia

Peter Maenhoudt, voorzitter
Jo Hermie, secretaris

Een glas, spaghetti en gezellig samenzijn voor oud-leden van de BFFP

De oud-leden van de Belgische Foto- en Filmpers (BFFP) worden eraan herinnerd dat er voor hen regelmatig bijeenkomsten worden georganiseerd waarop ze elkaar kunnen terugzien voor een gezellige babbel, een glaasje en soms een spaghetti.

Deze bijeenkomsten vinden ongeveer 2 à 3 keer per jaar plaats in de cafetaria van het Koning Boudewijnstadion. De prijzen zijn betaalbaar. En collega's die er reeds bij waren keerden zeer tevreden terug.

Wil je op de hoogte worden gehouden van de precieze data van de bijeenkomsten, laat het ons dan weten op photopress@telenet.be of kom eens langs in de Résidence Palace blok C, 2de verdieping.

COLLOQUIUM 'VIJF JAAR RAAD'

Naar aanleiding van zijn vijfjarig bestaan organiseert de Raad voor de Journalistiek samen met de vakgroep communicatiewetenschappen van de UGent een colloquium op **dinsdag 18 december 2007**

Op de bijeenkomst zullen de resultaten worden voorgesteld van een onderzoek dat is uitgevoerd naar de werking van de Raad en naar de reactie van klagers en hoofdredacteuren.

Het programma ziet er uit als volgt:

• **14.30 uur**

Verwelkoming

Flip Voets, ombudsman RvdJ

• **Inleiding**

Alex Fordyn, voorzitter VZW RvdJ

• **Vijf jaar uitspraken geanalyseerd**

Dirk Voorhoof, hoogleraar UGent en universiteit Kopenhagen

• **Klagers en hoofdredacteuren over de RvdJ**

Ann Braeckman

• **Paneldebat**

Luc Huyse, prof. em. KULeuven

dr. Hans Mentink, auteur over de Nederlandse Raad

Bernard Hubeau, Vlaams ombudsman

dr. Annelies Verdoordt, auteur van een proefschrift

Eric Brewaeys, voorzitter RvdJ

Moderator: Sofie Demeyer, VRT-journaliste

• **Koffiepaauze**

• **Naar een Franstalige raad in België**

Martine Simonis, nationaal secretaris AVBB/AJP

• **Journalistieke zelfregulering zonder grenzen**

Prof. Robert Pinker, gewezen voorzitter Press Complaints Commission

• **Het leuke nieuws**

Minister van media Geert Bourgeois

• **18.30 uur:**

Receptie

Het colloquium vindt plaats in de zaak Polak op het gelijkvloers van het IPC, Residence Palace, Wetstraat 155 te Brussel.

Deelname is gratis, maar inschrijving vooraf is wel vereist. Inschrijven kan tot 1 december 2007 met een mail naar info@rvdj.be.

SCHEEF BEKEKEN

"Televisie versimpelt ongenadig, maar het kan wel met twee beelden laten zien wat je in geen twintig bladzijden kan beschrijven."

Geet Mak, auteur van *In Europa*, over de tv-serie die van zijn boek is gemaakt, in *Humo* van 6 november 2007

"Als bioloog had ik vroeger wel eens lieven, maar succes bij de vrouwen had ik niet echt. Dan ben ik in de journalistiek gestapt en heb ik boeken geschreven. Toen ging het al wat beter. Sinds ik op televisie kom, is het helemaal de max."

Dirk Draulans (*Knack*) in *Nina / Het Laatste Nieuws* van 27 oktober 2007

"Dirk Draulans van *Knack* wil bij hoog en bij laag bewijzen dat racisme eigenlijk biologisch ingebakken is en dat 'we allemaal racist zijn'. Maar ten onrechte reduceert hij racisme tot schrik van de andere, terwijl het eigenlijk een denkkader is, een ideologie. Of hoe extreemrechts in Vlaanderen verworden is tot het dominante discours."

Han Soete in een bijdrage van 26 oktober 2007 op www.indymedia.be

"Ik kan moeilijk zelf een ploeg uit de grond stampen, daar heb ik het budget niet voor. Hoewel, misschien kan het wel: met de schadevergoeding die *Het Laatste Nieuws* me zal betalen. Dat bedrag valt eigenlijk niet te becijferen. De schade wordt met de dag groter. Daarom ga ik met deze zaak door. Tot het uiterste."

Wielerploegleider Patrick Lefevere in *Knack* van 31 oktober 2007

"Door het kleinere formaat is *Het Belang van Limburg* veel praktischer geworden om te lezen: je hoeft niet meer te molenwieken als je wilt bladeren. De keerzijde is dat de krant nu vaak behoorlijk dik is, maar dat kan je weer oplossen door die katernen eruit te zwieren."

Patrick Dewael (*Open-VLD*) in *Het Belang van Limburg* van 6 november 2007

"Politici zeggen makkelijker dan vroeger dingen waar ze later spijt van krijgen. Dat komt omdat het nieuws 24 uur per dag doorgaat. Politici moeten voortdurend commentaar geven op radio en tv en zeggen daarbij vaker iets stoms."

Politicooloog Carl Devos over de bloeiende 'sorrycultuur' in *Het Nieuwsblad* van 5 november 2007

"Waarom ik dit boek schreef? Ik ga daar niet onnozelen over doen: om mijn naam op de rug van een boek te zien staan. Ik vind het fantastisch om zo'n boek fysiek vast te nemen."

Ivan De Vadder (*VRT*) over zijn boek *Het DNA van de macht in Gazet van Antwerpen* van 15 oktober 2007

"De VRT raakt op een hellend vlak. De centen zijn schaars, het volk mort en de restauratie lonkt. Hoe zal topman Dirk Wauters in deze stormachtige tijden het grote schip op koers houden?"

Leo Bonte schreef in *De Standaard* van 16-17-18 november een driedelige reeks over de toekomst van de openbare omroep.

"Au revoir, merci, bonne chance."

De Franse president Michel Sarkozy eind oktober tegen een CBS-journaliste die hem vragen begon te stellen over zijn huwelijksituatie.

"Wij hebben niet dat oneerbiedige kantje dat sommige journalisten in andere landen blijkbaar wel bezitten. Wij hebben, net zoals de meeste Fransen, een groot respect voor gezag."

De Franse journalist Laid Sammari legt uit waarom de Franse media aanvankelijk zeer terughoudend berichten over de huwelijksituatie van president Sarkozy, in *De Morgen* van 20 oktober 2007

"Bracke is baas."

Ex-hoofdredacteur Leo De Bock van VRT-tv in *De Standaard* van 24 oktober 2007

NIEUWE AVBB-GROEPSVERZEKERING BEROEPSAANSPRAKELIJKHEID KENT SUCCES

Pol Deltour

Meer dan honderd journalisten tekenden tot dusver in op de nieuwe groepsverzekering voor beroepsaansprakelijkheid en rechtsbijstand die de AVBB voor haar leden heeft afgesloten. Voor een premie van 109,25 euro beschikken verzekerde journalisten over een ruime financiële dekking ingeval van schadeclaims en/of gerechtelijke procedures.

Het zal je maar overkomen: je wordt door een bron verkeerd ingelicht, of je laat een foute foto afdrukken bij een artikel, of tijdens een wat drukke persconferentie berokken je schade aan een voertuig dat daar toevallig staat... En dan valt die onverbiddelijke factuur in de bus, al dan niet gevolgd door een dagvaarding om voor de rechtbank te verschijnen. De burger is mondiger geworden en kent steeds beter de weg naar de rechtbank. En dat zullen ook journalisten geweten hebben.

Het is dan ook duidelijk dat zowel loontrekkende als zelfstandige journalisten baat hebben bij een goede verzekering voor hun beroepsaansprakelijkheid en voor rechtsbijstand. Wie daartoe evenwel een individuele polis ondertekent, betaalt zich al snel blauw aan premies voor achteraf bovendien maar tegenvallende dekkingen. Daarom heeft de AVBB – na een serieuze verkenning van de markt – een aantrekkelijke groepsverzekering afgesloten bij AIG, na bemiddeling van makelaar AON. Voor een jaarlijks bedrag van 109,25 euro (100 euro + belastingen) kan de journalist zich goed laten indekken tegen gerechtelijke procedurekosten en veroordelingen tot schadevergoedingen. Voor loontrekkende journalisten steekt overigens een aardig extra luikje in de polis. In het deel 'rechtsbijstand' zit namelijk ook de verdediging voor de arbeidsrechtbank indien de loontrekkende een conflict heeft met zijn (ex-)werkgever.

Technische fiche

verzekering beroepsaansprakelijkheid, burgerlijke aansprakelijkheid uitbating en rechtsbijstand

► Verzekeringnemer

De Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten van België (AVBB)

► Verzekerden

De leden van de AVBB en de VJPP:

- Beroepsjournalisten of journalisten van beroep, bezoldigd of zelfstandig
- Stagiairs van de AVBB
- Persmedewerkers van de VVJ
- Associaties of vennootschappen van journalisten (van zodra alle journalisten die er deel van uitmaken, toegetreden zijn tot deze polis en er de premie van hebben betaald)

► Verzekeraar

AIG Europe NV, Pleinlaan 11 te 1050 Brussel

► Verzekerde risico's

• Beroepsaansprakelijkheid:

De burgerlijke aansprakelijkheid, zowel contractueel als buitencontractueel, wegens schade of nadeel veroorzaakt aan derden of cliënten, in de uitoefening van hun beroep en volgend uit:

- fouten, onjuistheden, vergissingen, vergetelheden, indiscretie en in het algemeen elke schadeverwekkende daad;
- diefstal, verdwijning, verlies, vernieling of beschadiging van dossiers of documenten die om beroepsredenen door derden werden toevertrouwd (alook de kosten van wedersamenstelling van die dossiers of documenten);
- diefstal, ontvreemding, verduistering, heling, oplichting of misbruik van vertrouwen gepleegd door iedere persoon voor wie de verzekerden burgerlijk aansprakelijk zouden kunnen worden gesteld, met uitsluiting van deze feiten gepleegd door de journalisten zelf.

• Burgerlijke aansprakelijkheid uitbating:

De burgerlijke buitencontractuele aansprakelijkheid wegens schade veroorzaakt aan derden of cliënten.

• Rechtsbijstand:

- de strafrechtelijke verdediging in verzekerde geschillen;
- de burgerrechtelijke verdediging in het kader van beroepsaansprakelijkheid in verzekerde geschillen;
- voor loontrekkenden: de verdediging voor de arbeidsrechtbank.

► Uitsluitingen:

Schade die voortvloeit uit:

- een kwaadwillige opzettelijke daad, met het doel een financiële schade te berokkenen en met de duidelijke bedoeling iemand of meerderen in een slecht daglicht te stellen en schade aan diens/hun imago te berokkenen, in strijd met de deontologie van het beroep;
- een vrijwillig delict of een opzettelijke daad waarvoor de aangestelden, tijdelijke of vaste medewerkers of stagiairs van de verzekerden persoonlijk aansprakelijk zijn;
- de zware fouten die hierna expliciet en limitatief wordt vermeld: dronkenschap, alcoholische intoxicatie of iedere analoge toestand veroorzaakt door het gebruik van drugs en/of misbruik van medicatie, voor zover die zware fouten een oorzakelijk verband hebben met de schade;
- verlies van lezers en/of publiek, tenzij dit te wijten is aan een gedekte professionele fout;
- boeten en kosten van strafvervolgning die persoonlijk moeten worden gedragen door de verzekerden, behalve indien ze tegen hen gevorderd worden in hun hoedanigheid van burgerlijk aansprakelijke partij;
- betwistingen over erelonen en persoonlijke kosten.

► Verzekerde bedragen en vrijstellingen

• Beroepsaansprakelijkheid:

Limiet: 250.000 EUR per schadegeval, alle schade samen
Vrijstelling: 500 EUR per schadegeval

• Burgerlijke aansprakelijkheid uitbating:

Limiet: 1.250.000 EUR per schadegeval, alle schade samen
Vrijstelling: 125 EUR per schadegeval (uitsluitend voor materiële schade)

• Rechtsbijstand:

Limiet: 12.500 EUR per schadegeval

► Jaarlijkse premie

100 EUR per journalist (+ 9,25 % belasting) = 109,25 EUR per jaar

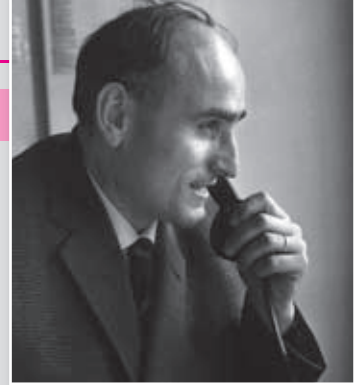
Intekenen op de nieuwe AVBB-polis ?

Surf naar www.journalist.be !

Bij het overlijden van Karel Hemmerechts (1925-2007)

EEN GEBOREN JOURNALIST

Jacques Vandersichel

(Foto VRT)

Hij had professor kunnen worden of diplomaat of kardinaal. En in elk van die functies zou hij tot de top hebben behoord. Maar Karel was nu eenmaal bezeten door het nieuws. Hij vergeleek zichzelf met een spons die onophoudelijk het nieuws opzuigt, elk moment van de dag iets toevoegend aan wat er al inzat. Als hij om tien uur 's morgens de redactievergadering opende, dan had hij al alles gehoord op de buitenlandse radio's, met BBC World Service en France Inter als zijn favorieten, en had hij zijn lievelingskranten (*Le Monde*, *The Trib*, *de Frankfurter Allgemeine* en *de Neue Zürcher Zeitung*) al doorgenomen. Hij zag alles, hoorde alles, las alles en... onthield alles, dank zij een fenomenaal geheugen.

De germanist Hemmerechts begon zijn loopbaan in 1948 bij *De Standaard*, maar trok vier jaar later naar het NIR, zoals de omroep toen heette, eerst als omroeper, maar snel als journalist op de radioredactie. In de pioniersjaren van de televisie modereerde hij politieke debatten en presenteerde hij soms het journaal op een wel zeer eigen manier. Hij ging gewoon voor de camera zitten en vertelde, zonder papiertje of zonder autocue, wat hij die dag aan nieuws had opgezogen. Hij gebruikte daarbij het hypercorrecte en enigszins geaffecteerde Nederlands, dat perfect paste bij de toenmalige strijd voor het 'Algemeen Beschaafd'.

Ik leerde Karel kennen in 1962. Hij was secretaris van de directeur-generaal en werd toen al getipt als diens latere opvolger. Na een maand of twee kwam hij mij vragen of ik geen belangstelling had om over te stappen naar de Schooltelevisie. Zonder nadenken antwoordde ik dat ik dan even goed kon terugkeren naar de school waar ik les had gegeven, dat ik al sedert mijn kinderjaren bezeten was door het nieuws en dat daar mijn toekomst moest liggen. Waarschijnlijk was het op dat moment dat wij goede vrienden geworden zijn.

In 1974 werd Hemmerechts de eerste bestuursdirecteur Informatie van de omroep, verantwoordelijk voor alle nieuwsprogramma's, zowel op radio als op televisie. Het was de tijd dat

onze journalistiek zwaar onder vuur lag, vooral van de politieke partijen die zich allemaal tekortgedaan voelden en die met de chronometer in de hand de seconden aftikten die aan hen of aan hun tegenstrevers werden besteed. Het was ook de tijd van een nieuwe generatie jonge journalisten die zichzelf 'politeek dakloos' noemden. En elke dag lag Karel tussen hamer en aambeeld. Het aambeeld van de basis en de hamer van de top, die maar niet kon begrijpen dat journalisten andere prioriteiten hadden dan netjes opgedeeld te worden in één van drie politieke vakjes die het huis rijk was. Nic Bal, de toenmalige programmadirecteur TV, schrijft daarover: *"Het is de grootste verdienste van Hemmerechts dat hij zich nooit aan het gesprek met zijn jongere collega's onttrokken heeft en dat hij er nooit voor teruggedeinsd is zijn mensen te verdedigen, wanneer zij ten onrechte werden aangevallen"*. De climax kwam met een Panorama-reportage over Shaba, toen Paul Vandebussche persoonlijk naar de TV-studio kwam om de uitzending tegen te houden. Wat hem niet lukte. Aan dit incident heeft Hemmerechts een hartinfarct overgehouden en de zekerheid dat de opvolging niet voor hem zou zijn. Maar zijn journalistieke eer was intact gebleven.

Zijn fysieke toestand – er kwamen later nog drie overbruggingen – hield hij onder controle door elke morgen om zeven uur te gaan zwemmen, door aan yoga te doen en door ieder weekend een kleine honderd kilometer te fietsen in zijn geliefde Brabantse heuvels. Morele steun vond hij in zijn diep christelijk geloof. Hij voedde dat met dezelfde intensiteit als zijn nieuwshonger. Maar nooit voelde hij de behoefte om missionaris te spelen. Op een avond komen wij binnen in een Londens hotel met een majestueuze dubbele trap die naar de lobby leidt. Ik neem de linker trap, hij de rechter. En als we samen boven komen zegt hij: *"Wij hebben elk een andere weg genomen, maar we komen uit aan dezelfde poort"*. Als de poort die hij bedoelde echt bestaat, dan zal ze voor hem wijd open gaan.

20 JAAR ACTIEF IN DE ERKENNINGSCOMMISSIE

De Nederlandstalige kamer van de Erkenningcommissie heeft tijdens haar jongste vergadering, donderdag 25 oktober, hulde gebracht aan Karel Hemmerechts, die zondag 14 oktober overleed. Hij werd net geen 82.

Gedurende ongeveer 20 jaar was hij actief in de Erkenningcommissie. In 1996 nam hij afscheid en de jongere leden hebben hem bijgevolg niet gekend. Persoonlijk had ik dat voorrecht wel. Het was een écht voorrecht, want je ontmoet in je leven niet zoveel mensen die je telkens weten te boeien.

Toen ik als nieuw commissielid aantrad, had hij al een ruime ervaring. Hij genoot toen al de algehele waardering van alle leden. Dat is altijd zo gebleven. Wij wisten dat de dossiers die aan hem werden toevertrouwd in goede handen waren en dat een eerlijke, evenwichtige beoordeling zou volgen, een evaluatie waarbij altijd rekening werd gehouden met de inzet en de gedrevenheid van de jonge kandidaten aan het begin van hun loopbaan.

Karel moet in de loop van al die jaren vele tientallen adviezen geformuleerd hebben, vooral dan over kandidaat-journalisten van de audiovisuele media. Over dat segment van de journalistiek wist hij het meest van ons allen. Nog vele jaren na zijn afscheid van de commissie in 1996, werd aan hem gerefereerd bij de bespreking van aanvragen tot erkenning.

Wij bieden mevrouw Hemmerechts en de familie van Karel ons diep medeleven aan.

Raymond De Craecker

Voorzitter van de Commissie van Eerste Aanleg
voor de Erkenning en de Bescherming van de Titel van Beroepsjournalist

HERMAN WELTER TUFT WEG UIT SPOORWEGKATHEDRAAL

Jan Backx

(Foto Ludo Mariën/GvA)

Herman Welter: 'Eigenlijk was ik behoorlijk tegendraads'.

Voor de aandachtige GvA-lezer is Herman Welter de vleesgeworden trein. En de uitvinder van het woord "spoorwegkathedraal". Maar op oudejaarsdag trekt Herman definitief de deur van *Gazet van Antwerpen* achter zich dicht. De energieke Nederlander zal dan 65 jaar en vijf dagen oud zijn. Ongeschonden je pensioen halen in de journalistiek, het is niet iedereen gegeven. Alhoewel, recentelijk kreeg Herman toch nog de emotionele opdoffer te verwerken dat zijn veelgelezen rubriek *Zijspoor* in het gratis spoorkrantje *Metro* brutaal werd opgedoekt. "Slechte nieuws... We hebben beslist te termineren...", in dat schabouwelijk Nederlands werd hem de boodschap overgebracht.

Nederlander? Inderdaad, het scenario voorafgaand aan de verwerking van Herman Welter biedt stof voor een romantische Vlaams-Hollandse coproductie. Wat gedacht van de zoon van een Rotterdams reder, die eind de jaren dertig naar het schilderachtige Steendorp wordt gestuurd om er een nieuwe trafiek op te starten... en smoorverliefd wordt op de dochter van een stoffenzaak? "Tja, ik ben een toevalstreffer", filosofeert Herman.

"Ik groeide op in Temse. Maar pa stapte uit het familiebedrijf en ging in 's Hertogenbosch werken, bij Michelin. Ma wou niet mee. We belegden dan maar samenkomsten in Rotterdam. En zo raakte ik gebeten door de spoorwegmicrobe. Want in Antwerpen-Oost namen we de chique Pullmantrein. Ik was een jaar of zes, zittend in pluchen zetels, met mijn beentjes in de lucht bengelend... Aan het kijken naar al die lichtjes en lekkere koffie geserveerd krijgen. De trein... mijn god, dat was een echt feest!"

Welter werd in Sint-Niklaas regent Nederlands-geschiedenis maar besepte dat hij nooit vast kon worden benoemd. Alle aannemingscriteria begonnen toen nog met de forse aanhef 'Belg zijn!'. "Ik deed wat interimjobs, pende sollicitatiebrieven en deed ook los- en laadwerk voor het familiebedrijf Welter. Zo stond ik in januari 1964 op de Amsterdamse grachten kratjes Amstelbier over te laden, toen ik plots naar binnen

werd geroepen. "Hoi, Herman! Je moeder uit Temse aan de telefoon!" Mijn ma las me een brief van *Gazet van Antwerpen* voor: ik was aangenomen en kon meteen beginnen."

Die start situeerde zich op 'de correctie'. "Een entree die ik me nooit heb beklagd", vertelt Herman. "Want aan 'de steen' leerde je het vak! Na een maand of negen zochten ze een hulpje voor de beursbladzijde. Het werd mijn opstapje naar de redactie economie en financiën."

Hoe verzeilde hij dan op het spoor dat zijn loopbaan zou typeren, wil ik weten. "Eigenlijk was ik behoorlijk tegendraads", is het antwoord. "Je moet beseffen dat spoorwegen en openbaar vervoer in de jaren '60 als een aflopende zaak werden beschouwd. De auto, dàar lag de toekomst.

Maar ik stelde me telkens op als klant: een reiziger die – prijsbewust – zo snel en comfortabel mogelijk ter bestemming wou geraken. En ik had ook oog voor het lokale aspect. Het eerste 'schandaal' dat ik aan de kaak stelde was dat er op zondag geen treinverbinding was tussen Mechelen en Sint-Niklaas. Leuk, mijn geschrijf werd gewaardeerd én ik kreeg snel een netwerk van informanten. Zelfs tot in het ontoegankelijke bastion van de Buurtspoorwegen toe."

Het gesprek komt op de voordelen van trams-in-eigenbedding, en als een oude locomotief geraakt Herman Welter duchtig onder stoom – hoe jammer toch dat de 'groene golf' voor trams nog altijd niet is doorgedrukt. Ook ouwe lokale politici, die vrezden dat hun appartement of villa minder waard zou worden indien de tram door hun straat gaat rijden, moeten het fors ontgelden. Het wordt me allemaal heel aanschouwelijk gemaakt met driftig gekrabbelde schetsjes. "Ach, vroeger kon je bijvoorbeeld vanuit Antwerpen met een buurttram in eigen bedding vlot naar Boom, Rumst en Mechelen. Da's allemaal afgeschaff. En pas op hé: opdoeken is véél makkelijker dan moeizaam weer invoeren."

Over opdoeken gesproken, deed het hem geen pijn dat hij niet eens afscheid mocht nemen van zijn lezers in *Metro*? "Tja, maar ik voelde de bui wel hangen", antwoordt hij. "Mensen van de werkvloer tipten mij dat de grote NMBS-baas had geventileerd dat *Zijspoor* veel te kritisch was en dat *die lastige Welter* maar eens moest gestopt worden. Da's bitter, maar het zal mijn pensioen heus niet vergallen."

Welter heeft zijn spoorpassie herhaaldelijk in boekvorm gegoten. Een tip voor de liefhebbers. En wat dat rake woord 'spoorwegkathedraal' betreft: "Ik heb het jammer genoeg niet zelf uitgevonden", biecht hij goudeerlijk op. "Het is een creatie van de Nederlandse journalist Herman Besselaar, die paf stond van de Antwerpse 'Middenstatie'. Maar ik vond het zo'n mooie omschrijving dat ik het woord bij ons heb gelanceerd."

VVOJ Conferentie Onderzoeksjournalistiek

Leer beter en sneller zoeken,
leg nuttige contacten,
laat je inspireren door succesrijke
voorbeelden, neem een voorsprong
op de concurrentie en vind belangrijk
nieuws dat anderen over het hoofd zien!

**Op de VVOJ Conferentie voor
Onderzoeksjournalistiek in Groningen.**

Groningen 2007 16 & 17 november

Registreer je online: www.voj.be

Conferentielocatie:

Studiecentrum Hanzehogeschool,
Zernikeplein 11,
9747 AS Groningen (NL)

Deze conferentie is georganiseerd door de
Nederlands-Vlaamse Vereniging van
Onderzoeksjournalisten, VVOJ.

Meer info: T. +31 30 2193011

E. secretariaat@voj.nl

W. www.voj.be

De conferentie is gesponsord door: Stichting Democratie en Media, Hogeschool Utrecht, NVJ, NRC Handelsblad, Hogeschool Windesheim, Wolters-Noordhoff, Gemeente Groningen, Provincie Groningen, Dagblad van het Noorden en het Fonds Pascal Decroos voor Bijzondere Journalistiek.

Deze advertentieruimte wordt door de VVJ gratis aangeboden.

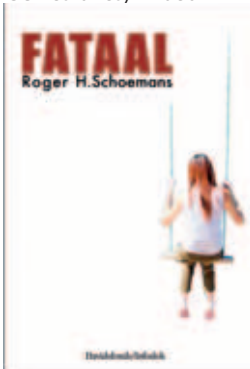
Piet De Moor
Grimmig heden
 Van Gennep

Freelancejournalist Piet De Moor leeft niet alleen van maar duidelijk ook voor de literatuur, zo bleek al uit eerdere boeken en essays van zijn hand. Dit keer illustreert hij dat met een dagboek dat, naar eigen zeggen *à la Montaigne*, is gevuld met losse beschouwingen en gedachten die de grote literatuur van Midden-Europa bij hem opwekt. Het is een hoogst persoonlijk dagboek geworden, zij het zonder smeulige details over zijn privé-leven, al komt dat hier en daar wel eens in cryptische omschrijvingen naar boven. Het boek is bijwijlen zelfs zo persoonlijk dat de auteur het vooral voor zichzelf lijkt te hebben geschreven, en de lezer maar moet volgen – of afhaakt. Een intimistisch maar weinig toegankelijk boek dus, dat op het ritme van de maanden rustig verder kabbelt zonder al te grote deining te veroorzaken.

Emma Hemmingway
Into the Newsroom. Exploring the digital production of regional television news
 Routledge

Dit boek neemt de nieuwsproductieprocessen bij een regionale BBC-Nieuwsdienst onder de loep. De auteur gebruikt de wetenschappelijke methode *Actor Network Theory (ANT)* om een gedetailleerde en technische analyse te maken van de verschillende menselijke en niet-menselijke factoren die het nieuwsproces beïnvloeden. Grote nadruk wordt daarbij gelegd op het belang van de technologie. Een groot deel van het boek bestaat uit de bespreking van ANT, waardoor je soms dreigt te vergeten dat het hier eigenlijk over journalistiek hoort te gaan. Maar dat wordt goedge maakt door de beschrijving van een door-deweekse dag op de redactie en de specifieke problemen die komen kijken bij live-reportages. Verder zoomt het boek in op het groeiende belang van de videojournalistiek en volgt de auteur van nabij de opstart van een lokaal televisieproject. Deze zeer technische verhandeling zal wellicht alleen voor werkelijk gepassioneerden verteerbaar zijn.

Roger H. Schoemans
Fataal
 Davidsfonds/Infodok

Wanneer de 9-jarige Sofie verdwijnt, blijkt Hec de laatste te zijn die haar gezien heeft. En dit terwijl hij thuis en op school al zoveel problemen heeft. Bovendien wordt zijn buurman, meneertje Franssen, als verdachte opgepakt. Volkomen onterecht, volgens Hec. Daarom trekt hij zelf maar op onderzoek uit. Dit is een geslaagde jeugdroman van oud-journalist Schoemans, die al eerder bewees dat hij met zijn vlotte pen de lezer aan zijn boeken gekluisterd kan houden. De ontknoping is allesbehalve spectaculair, en er gebeurt sowieso weinig echt spannends, maar toch is dit een beklijvend boek omdat het thema van de met zichzelf in de knoop liggende puber mooi weergegeven wordt. Ook al zal een hedendaagse puber zelf het allemaal mogelijk een tikkeltje te braaf en ouderwets vinden.

Jan Balliauw
Brullende muis. De opstand van België tegen Amerika
 Houtekiet

Na jarenlang een weinig opmerkelijk buitenlands beleid gevoerd te hebben, treedt België de laatste jaren soms prominent op de voorgrond met betrekking tot internationale kwesties. Vooral het onverzettelijke 'neen' tegen steun aan de oorlog in Irak, en daarnaast de genocidewet deden menige (vooral Amerikaanse) wenkbrauwen fronsen. De gemiddelde Belg houdt aan die periode mogelijk een vaag gevoel van trots en schaamte tegelijk over. Maar wat speelde er nu eigenlijk allemaal achter de schermen? En wat zijn de gevolgen? Zo kort na de feiten is VRT-journalist Jan Balliauw er toch in geslaagd om een duidelijke en zeer interessante analyse te maken van de gebeurtenissen. Zijn analyse zet overigens de voordelen van een verenigd en sterk België nog eens extra in de verf.

Chris de Stoop
Het complot van België
 De Bezige Bij

Complottheorieën zijn van alle tijden en alle landen. Onder de 'believers' vind je echter vaak mensen terug die lijden aan schizofrenie en achtervolgingswaan. Journalisten worden af en toe zelfs gestalkt door zulke personen. Zo ook Chris de Stoop, die in zijn nieuwste boek het verhaal vertelt van Nina H. Zij trachtte hem ervan te overtuigen dat de Belgische regering tegen haar samenspande. Nina doet De Stoop denken aan 'nonkel André', die het grootste deel van zijn leven opgesloten zat in het gesticht van Zelzate. Maar zijn alle complottheorieën wel zo ver gezocht? Wat bijvoorbeeld met de genocide in Rwanda nog niet zo lang geleden? Dit is een onderhoudend geschreven boekje, maar zonder veel samenhang en echte analyse. Een interessant thema dat hier iets te vrijblijvend wordt aangepakt.

Dirk Draulans
Dagboek voor mijn dochter
 Meulenhoff/Manteau

Wetenschappers en journalisten zijn bekend voor hun nieuwsgierigheid. Iemand die beide is, zoals Dirk Draulans van *Knack*, kan het dus zeker niet laten om alles wat hem overvalt grondig tegen het licht te houden. Zijn eigen vaderschap bijvoorbeeld, en de ontwikkeling van zijn dochtertje tijdens het eerste levensjaar. Dirk Draulans toetst in dit boekje enkele populaire wetenschappelijke theorieën aan de werkelijkheid, en verwoordt tegelijk zijn gevoelens over het vaderschap.

Het resultaat is een vlot leesbaar werk dat heel herkenbaar zal zijn voor pas tot ouders gepromoveerde mensen.

De deadline voorbij

VERHALEN VERTELLEN OF SENSATIE ZOEKEN?

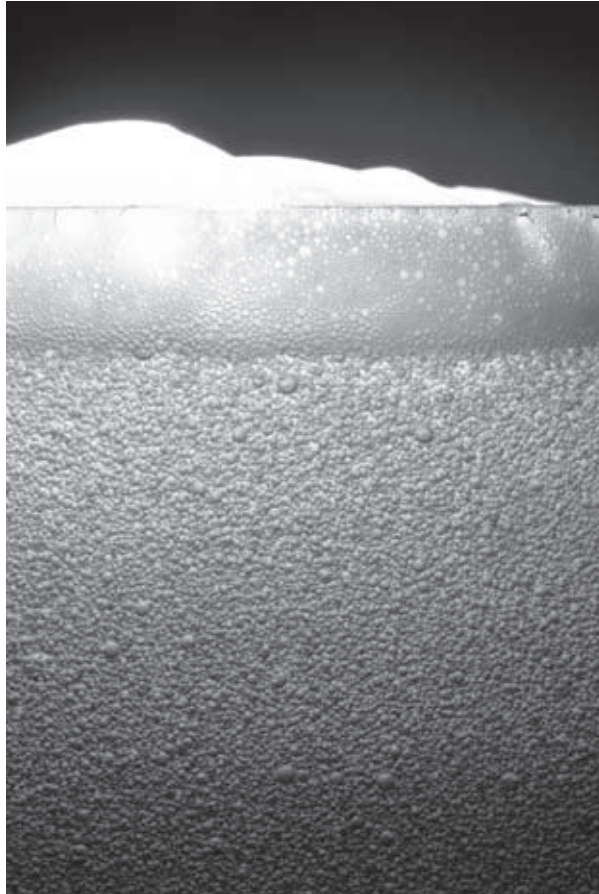
Een estafettecolumn van Steven Decraene (VRT)

Laatst was het weer zover. Ik was laat op de avond op een barkruk van een rokerig café gesukkeld, en na een paar pinten schotelde een tooggenoot mij de onvermijdelijke vraag voor: "Wat doe jij voor werk?" "Shit, betrapt, dacht ik nog. Terwijl ik schichtig naar de uitgang zocht, maar die door de dikke rook niet meer vond, bazelde ik voort over het voetbal. "Nee, voor wie werk je?", drong mijn gesprekspartner aan. Mijn antwoord op de vraag hangt af van de alcoholconsumptie. Vroeger probeerde ik mij er gemakkelijk van af te maken met iets in de zin van: "Ik doe iets in de media." Maar omdat mijn resultaten op missverkiezingen tegenvielen, nam niemand daar genoeg mee. Ook deze keer niet. "Maar wat precies in de media dan?"

"Ik ben reporter", kuchte ik terug. Klink zo sympathiek, reporter. Zo heerlijk Kuifjesachtig. En laten we wel wezen, voor het overgrote deel van ons bestaan rapporteren we ook gewoon wat er gebeurt. Op de boeiendste momenten van mijn loopbaan - toen ik Sabena zag crashen, de lijken na de tsunami nog niet geborgen waren en de bommen in de Londense metro nasmeulden - vertelde ik alleen maar wat er gebeurde. Ik was een reporter...

Helaas. Driewerf helaas. Ook mij overviel in jeugdige en ijdele overmoed de drang om over sommige belangwekkende gebeurtenissen een boek te schrijven. Plotseling bekeek ik dezelfde feiten vanop een afstand, minder betrokken, meer bedeneerd. En hoewel ik hetzelfde perskaartnummer behield, werd ik op slag tot 'onderzoeksjournalist' gebombardeerd. Een vreselijk woord, onderzoeksjournalist. Te veel letters en te weinig inhoud. Ik heb er nooit van gehouden. Omdat het woord lijdt aan schizofrenie. Elke journalist onderzoekt toch? De één misschien met meer succes dan de ander, dat is waar, maar in wezen zijn alle journalisten onderzoekers. En ik wou onderzoeken...

Maar omdat de meeste onderzoekers thuis horen in laboratoria of duffe studielokalen, vonden collega's nog betere omschrijvingen. Geen reporter, journalist of onderzoeker, nee, je bent een verteller. Een verhalenverteller... Meestal zijn het verlichte leiders die met deze term kwistig rondstrooien. Vroeger noemden wij, journalisten, die verlichte leiders eindredacteuren of hoofdredacteuren, vandaag zijn het managers. Verstandige mensen die dingen goed doen, maar tegelijk soms ook nalaten

(Foto PhotoNews)

om goede dingen te doen. Ik wil maar zeggen, ik moest een verhalenverteller worden...

Ja, we vertellen verhalen, maar wel verhalen met een doel. En we moeten verhalenexperten zijn. Niet alleen *wat* we vertellen is belangrijk, maar ook *hoe* we het vertellen. Niet alleen de verhalen zelf moeten beter, straffer en interessanter zijn, we moeten het ook beter vertellen.

Met andere woorden: eerst kijken we als een reporter, daarna onderzoeken we als een journalist, om alles uiteindelijk als een volleerd verteller op ons publiek los te laten. Goede verhalen door goede vertellers krijgen dus altijd een kans. Vreemd dat sommige redacteuren (vreselijk woord voor mensen die op redactie zitten en daar niet meer vandaan komen) daar toch weinig oor naar hebben. "Die bomaanslag in Irak is ver van ons bed. Mijn tante heeft geen boodschap aan een verhaal over soennieten of sjiieten", bulderde een beslissingsgemachtigde mij ooit toe. Toegegeven, er

bestaan leukere verhalen, maar is het juist als journalist niet onze taak ook die verhalen te brengen die anders niemand hoort? Ja, toch. Nu moest ik mijn verhalen aan de man brengen. Ik werd een verkoper...

Nu wordt het gevaarlijk. De reporter is een journalist die onderzoekt en daarna zijn onderzoeksresultaten weergeeft in een verhaal. Om het verhaal aantrekkelijk te maken, gebruikt hij trucs. Welke trucs? Voor elk medium zijn ze anders, maar voor televisie, het medium waar ik voor werk, is dat beeld en geluid. Door beeld en geluid zo te monteren, probeer ik het effect op mijn toeschouwers te vergroten. Allemaal met de bedoeling om mijn verhaal beter te verkopen en aandacht te krijgen. Als je die niet krijgt, maak je een slechte reportage. Krijg je een beetje aandacht, dan heb je een goede reportage gemaakt. Bij te veel aandacht, maak je geen reportage, maar sensatie. En ik wou geen sensatiezoeker zijn...

Zo komt het dat ik nu rustig aan een bar kan hangen en de vraag naar mijn beroepskeuze met een gerust gemoed afwacht. Als iemand op me toestapt en de weinig originele woorden uitspreekt: "En wat doe jij om geld te verdienen?", frommel ik eerst wat in mijn haar om daarna zonder blozen te repliceren: "Ik zoek naar sensatie om dat aan anderen te vertellen. Heb jij wat sensatie voor mij of luister je liever naar wat sensatie van anderen?"

Onder embargo

De **krantenverkoop in Vlaanderen** is in het derde kwartaal van 2007 met 1,7 procent gedaald tegenover dezelfde periode vorig jaar. 928.990 exemplaren gaan nu nog dagelijks over de toonbank. Dat blijkt uit de jongste CIM-cijfers.

De daling is uitsluitend toe te schrijven aan de achteruitgang van de **populaire titels**. Marktlieder *Het Laatste Nieuws* noteerde een minderverkoop van 2,3 procent, *Het Nieuwsblad* verloor 3,3 procent, *Het Volk* ging met 5,8 procent achteruit. Van *Gazet van Antwerpen* werden 3,4 procent minder exemplaren verkocht, maar *Het Belang van Limburg* ging met 1,1 procent vooruit.

De **kwaliteitskranten** van hun kant blijven het goed doen. Marktlieder *De Standaard* steeg met 3,3 procent, *De Morgen* met 3,9 procent en *De Tijd* bleef status quo.

Voor het succes van de kwaliteitstitels kunnen diverse redenen worden aangehaald: de investeringen in journalistieke kwaliteit, maar ook de **spannende politieke actualiteit** van het voorbije halfjaar en tot slot ongetwijfeld de doorgedreven promotie- en marketingacties van de uitgevers.

De **VDP**, koepel van de Vlaamse dagbladuitgevers, draagt ondertussen met de gewaardeerde financiële steun van de Vlaamse overheid haar stentje bij. De actie *Krant in de Klas*, die 150.000 leerlingen tien dagen lang laat kennismaken met verschillende dagbladen, is opnieuw een groot succes.

Intussen meldt *De Morgen* – enigszins fier – dat zij door steeds meer **kaderleden** wordt gelezen. Ooit was er een tijd dat dit soort nieuws door de krant als een vloek werd gezien.

De gratis dagbladen doen het niet zo goed. **Metro International**, uitgever van de gelijknamige gratis krant in 21 landen, leed in het derde kwartaal van dit jaar liefst 18 miljoen dollar verlies. Gestart in 2000, kon Metro pas in 2006 voor het eerst winst laten optekenen.

Dikke proficiat, **Annelies Rutten** van *Het Nieuwsblad!* Al die journalisten in de *Slimste mens ter wereld*, dat kan geen toeval meer zijn.

Vlaamse journalisten blijken niet enkel de slimste, maar ook de snelste. **Bart Hellemond**, van de VRT-webredactie, won op zondag 4 november in Tervuren behalve het Belgisch Perskampioenschap Lopen meteen ook de grote 11.11.11-jogging in het kader waarvan een twintigtal persjongens en -meisjes hun wedstrijd liepen.

10 kilometer in 33 minuten 29 seconden, of ruim 18 kilometer per uur: dat verdient een grote pluim, Bart.

Dirk Remmerie, onlangs aan de kant geschoven als hoofdredacteur van *Het Nieuwsblad*, is door *De Morgen* aange trokken als chef Cultuur & Media.

En ook **Eddy Eerdekens**, eerder opzij gezet bij *Het Belang van Limburg*, is door *De Morgen* opgevisst. Eerdekens zal er de centrale nieuwsredactie versterken.

Goed gezien van *De Morgen*: kijk maar naar wat **Cercle Brugge** in de voetbalcompetitie weet aan te vangen met af dankertjes van andere ploegen!

Aan het doorstoten naar hogere politieke roepingen is **Kristl Stubbe**, ex-schermgezicht van het VTM-nieuws. Zij is in Mechelen VLD-schepen geworden in de plaats van de voor wegwijzer corruptie aan de kant gezette Leo Stevens.

Bij Roularta is directeur lezersmarkt **Dirk Vandekerckhove** weg. Enkele maanden geleden was hij zijn functie als directeur van de magazines al kwijtgespeeld aan **Hans Maertens**, die niet zoveel eerder van *De Tijd* overkwam.

Nog nieuws uit de uitgeverwereld: **Thomas Leysen**, topman van Umicore en ook wel van Corelio, is verkozen tot nieuwe voorzitter van het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO). Ook hiermee treedt Thomas in de voetsporen van zijn vader André.

Wiet, de dwergpapegaai van **Miel Dekeyser**, is nu een jaar dood. Ter nagedachtenis schreef de oud-VRT-radiojournalist, ook bekend van boeken over de toekomst van de samenleving, een biografie van Wiet.

“Want Wiet is door geen enkel ander vogeltje en zelfs geen ander dier te vervangen”, aldus Miel in *Dag Allemaal*.

Le Soir betreurt het overlijden van **Bénédict Vaes**, een van zijn journalistieke monumenten. Vaes werd 60.

Thomas Siffer is, naast Hilde Debisschop die er al zat, tot hoofdredacteur van *Story* benoemd. Siffer mag van Sanomabaas Vanhecke werken aan een doorstart van het blad in de richting van een iets jonger en mannelijker publiek.

Het Internationaal Perscentrum Vlaanderen (IPV) in Antwerpen zag zich om financiële redenen genoodzaakt de samenwerking met coördinator **Gerda Reynaert** stop te zetten. Onlangs liet de Vlaamse overheid weten dat ze het IPV enkel nog ‘projectmatig’ wil subsidiëren, in plaats van structureel.

Ter herinnering: op 13 november begint in het IPV de vormingscyclus die de VVJ-afdeling Antwerpen-Limburg organiseerde rond de **Antwerpse haven**. Alle gegevens op www.journalist.be.

Intussen haalde het IPV het Belgische secretariaat binnen van waaruit samen met Nederland en Luxemburg zal worden gelobbyd om het **Wereldkampioenschap Voetbal 2018** naar de Lage Landen te halen. Tot eind 2010 bezetten KBVB-bons Alain Courtois en zijn equipe de vierde verdieping van het IPV.

Een gezamenlijk artikel van **Tom Naegels** en **Bart Dirks** heeft het Belgische luik gewonnen van de Europese Persprijs Voor Verscheidenheid en Tegen Discriminatie 2007. Het artikel gaat onder de titel *De eer van Salaam – diversiteit in Vlaanderen. Alles open en bloot op tafel – diversiteit in Nederland*. Hun bijdrage werd gekozen uit 30 inzendingen.

Door hun selectie kunnen Naegels en Dirks nu meedingen naar de Europese Persprijs zelf, waarvoor in het totaal 770 inzendingen binnenliepen.

“Hallo. Denkt u dat er op uw forum *Belgiumdigital.com* soms leden zijn die dolgraag wat zouden bijklussen/bijverdienen als persfotograaf? Wij hebben steeds mensen nodig die lokaal (in en rond hun eigen woonplaats) foto’s willen nemen van plaatselijke events of bij interviews met lokale ‘helden’... Getekend: **Hans Deridder**, adjunct-hoofdredacteur *Het Laatste Nieuws*.”

Gevonden op het web. En allerminst geapprecieerd door de **professionele persfotografen** van HLN en elders. Sommige beroepsfotografen wordt intussen door HLN nog 12 euro per beeld aangeboden. Hoe diep kun je vallen?

Die **Bart De Wever** van N-VA blijft intussen maar zeuren over de pers als oorzaak van alle kwalen. Zo schendt de pers zijn privacy door te berichten over zijn zus die in Wallonië steun trekt, aldus De Wever, die intussen wel met zijn kroost royaal in *Dag Allemaal* gaat staan.

Ook Vlaamse journalisten zijn veel te kritisch voor N-VA en Vlaams volk, aldus nog De Wever, die intussen al heel lang een nooit gezien forum krijgt op de VRT en andere mediaplatformen.

Gevaarlijke mensen, is ons gedacht.

En des te spijtig dat **Marc Spruyt** net nu zijn informatieve website *Blokwatch* over extreemrechts op nonactief zet. Want de rol van het Vlaams Belang kan dan wel sterk verminderd zijn, beste Marc, maar hoe zit het intussen met al die geestesverwante wolven in schapevacht?

U verlicht de geesten, Dexia helpt u hierbij.

Neem deel aan de Persprijzen Dexia

Meer info op 02 213 50 01 – www.dexia.be

BANK & VERZEKERINGEN

DEXIA